

DE dissolutōe in

chozo. In ecclesia cum ad o-
pus quod inuentū fuerit accedit. humili-
tatis honestas diligentius obseruet
ne qui in ecclesia ante spectum dei ve-
nimus ibidem deteriores simus. Sunt
enim quidam qui mentevagi. attoniti oculo
li. bitu dissoluti. plana parietū. pspici-
entes plustrant. aliud cantant. aliud co-
gitant. in choro sunt corpe. sed in foro
mente. Sunt etiam alij voce dissoluti
qui vocis sue dono glorianr. nec tantū
gaudent de dono gratie sed alios sper-
nunt rumentes elatione. aliter cantāt
quā libri habeant. fortassis vt placeant
populo magis quā deo. qui sic cantāt nō
cantant in choro cū maria sorore moy-
si. sed in palacio cū herodiade vt pla-
ceant herodi & simul discubentibus. de-
lectant enim altitudine vocis. Nemo
tū alius cantat eo quē dominus audi-
re p̄suevit de monte sancto suo. nemo
dulcius quā cui inclinat aurem suā dñs
Vocem meam inquit ad dñm clamavi. &
exaudivit me de monte sc̄to suo. Est
igitur in valle humilitatis. vt in monte
sancto audiri merearis. sed si sic can-
tas vt ab alijs laudem queras. vocem
tuā vendis & facis eam non tuā sed ali-
enam. caue ne monasteriū veritas in the-
atrū. habes in prāte tua vocem. habeto
& aīam. frangis vocē frange & volunta-
tem. seruas p̄sonantiā vocum. serua &
p̄cordiam mox. vt per exemplū p̄cor-
des primo. per voluntatē deo. per obe-
dientiā magistro. hec est p̄cordia.

Capitulum XXXIII. U

DE irreuerentiā

circa altare. Ultimo de du-
odecim abusiōibz clausū dicitur ac-
cedo. qui me soluz inter ceteros in hac
p̄te negligentiorē reperio. qui licet

ablutis manibz. lora facie. albis vesti-
bus indutus accedā ad altare. tñ puer-
sus ope. pollutus ore. immundus cor-
de. xpi corpus nō p̄timeſco manibus
tractare. accedo elarus ad humilē. ira-
tus ad mirem. crudelis ad misericor-
dem. sed tamen patif humilis elatum
miris iratū. crudelē misericors. Acce-
do seruus ad dñm non amore s; timo-
re. non deuotōe sed vsu. accedo igitur ad
altare vanus curiosus vanitati subdi-
tus Sunt etiā multi alij in seculo qui
non tñ vani curiosi & voluptuosi. s; eri-
am cum ambitōe non cum deuotōe ac-
cedunt ad mensam xpi. qui etiam nō
accederent. nisi se aliquid recepturos
sparent. Accessit ad iesum petrus & in-
das. accesserunt discipuli. accesserūt
& milites crucifigētes. accedūt & quo-
tidie ad corpus xpi religiosi. accedūt
& peruersi sacerdotes. ex quibz multi
terrenis inbiant. terrena sapiunt. non
nulli assidui in plateis. in ecclesia ra-
ri. tardi ad inuestigandū culpam pec-
catoris. parati ad inquirenda vestigia
leporis. velociores ad p̄gregandos ca-
nes quā ad p̄uocandos pauperes. liben-
tius p̄origunt panem cam quā pauperi
plures seruiunt eis ad mēsam. ad mē-
sam nullus. Hi sunt quoz thalamus
ornatioz est quā eccia sua. mensa patioz
altari. ciphus calice p̄ciosior. equus ca-
rioz missali. cappa casula pulcrioz. ca-
misia delicatioz alba. Ecce quō obscu-
ratū est auz fuligine peccatoz. mutat
ē color optimus decoris & sanctitatis
in seditates vitioz. lapides sanctuarij
sunt dispersi in capite omnium plate-
arum. qz dum per vitam mundā & ora-
tionem intus in p̄templatione dei esse
debuerant. per vitam reprobam foris
passim vacant. Ecce iam pene nulla se-
cularis vite actio quam sacerdotes cri-
sti non admittent. nulla mundi nego-

cia. in quibus ministri altaris se non occupent. nulla reprobitas. qua monachalis ordo se non implicet. pene nulla illecebris vite blandicies. qua se castitas sanctimonialium non commaculet. Sanctuarum igitur lapides dispersi sunt in plateis. cum religiosi quique latera mundi itinera sectantur. et non solum in plateis. sed in capite omnium platearum dispersunt. quod et iacent per ministerium operis. et honorari volunt de ymagine sanctitatis. Igitur prelati subditos diligenter custodiant. subditi prelatibus obediant deuoti sint senes. laboriosi iuuenes. sit honestas in habitu. mediocritas in victu. in claustris assidui. in curia rari. ut non sint curiales sed claustrales. sint intenti psalmis non causis in claustris non sit rumor sed lectio. in capitulo non lites sed professio sit. in choro serena simplicitas. circa altare reuerentie honestas. Ex his obseruantie mandatis pendet summa totius religionis et sic patet de. xij. abusionibus claustris.

X Sed et hoc sciendum quod sunt nonnulli fratres in sancta religione. qui valde promi sunt ad detrahendum. et ad iudicandum alios quod multum in religiosis reprehensibile et periculosum est. Detractio autem secundum quod dicit hugo. est locutio ex inuidia procedens. bona illorum denigrans. Unde ille detrahit. qui bona proximi. in quantum potest minuit. Sunt autem plurimi. qui propter hoc alios detrahunt ut ex vitupatione aliorum ipsi laudabiles appareant. quod prohibet beatus iheronimus. ita dicens. Nulli unquam omnino detrahas. ut vitupatione aliorum te laudabilem videri velis. hec iheronimus. Hoc igitur vitium valde est cauendum quod detrahens et libenter detractio nem audiens. ambo malignum spiritum in lingua portant. Teste beato bernardo. qui dicit. Detractor et libens auditor vter

que diabolus portat in lingua. Est etiam lingua detractoris. quasi vipera infectiua. et lancea acutissima tres penetrans ictu vno videlicet detrahentem audientem detractionem. et cui detrahitur. quod idem bernardus. sic ait. Numquid non vipera est lingua detractoris ferocissima. plane nimirum que tam letaliter inficiat statum non quid non lancea est lingua ista profecto acutissima. que tres penetrat ictu vno. hec bernardus. Tales vero vix detractores multum odit deus. putat apostolus ad romanos. dicit. Detractores deo odibiles et ideo ab unoquoque hoc vitium est valde detestandum. Et sicut non studio non debemus materiam dare alijs detrahendi. sic per malitiam contra nos excitatos debemus patienter sustinere. ut nobis meritum crescat. de hoc dicit beatus gregorius. Lingua detractorum sicut nostro studio non debemus excitare ne illi peccent. ita per suam malitiam excitatos deum? equanimiter tollerare ut nobis meritum crescat. peruersum namque derogatio vite nostre est approbatio. quod iam ostendit aliquid iuste nos habere. si displicere incipimus illis qui deo non placet. hec gregorius. **A** De iudicio quidem incauto proximorum sciendum quod dubia mala que dicuntur de proximis sunt in meliorem partem interpretanda. et nullus debet alium iudicando preuenire sine rationabili causa. unde vbi non apparet manifesta signa de malicia alicuius. debemus eum ut bonum habere in meliorem partem quod dubium est interpretando vnde dicit quidam glossa super illud apostoli. Qui non manducant non spernat et iudicet. Et hoc namque quod aliquis habeat opinionem de aliquo absque sufficiente causa iniuriam ei et contemnit ipsum. Nullus autem debet alium contemnere vel nocentem a liquod inferre absque causa cogente. et ideo vbi non apparent manifesta indicia de malicia alicuius. debemus eum ut

bonum habere. in meliore preter inter
 pterando quod dubium est. Et melius est
 quod aliquis frequenter fallatur habens bo
 nam opinionem de aliquo malo hominis.
 quam rarius fallatur habens malam opinio
 nem de aliquo bono. quia ex hoc fit iniu
 ria alicui. non autem ex primo. Unde cau
 uendum est ne quis sit aliene puerfatio
 nis temerarius iudex. et etiam si quid
 forte reprehendat in primo reprehensi
 bile. non tamen statim iudicet sed prius
 excuset. et si non potest excusare opus
 excuset intentionem. Ad quod faciendum
 hortatur beatus bernardus. sic dicens. Cane
 aliene puerfationis esse aut curiosus ex
 plorator. aut temerarius iudex. etiam
 si peccatum actum sit quod reprehendas
 nec sic iudices primum. magis autem
 si peccatum intentionem si opus non potest.
 excusa intentionem. puta surreptionem. pu
 ta ignorantiam. puta surprisorem. pu
 ta casum. quod si omnino dissimulationem
 rei certitudo recuset. suade nihilomi
 nus ipse tibi. et dicit apud te metip
 sum. vel me non fuit nimis temeratus. quod
 de me illa fecisset si in me similiter ac
 cepisset potestatem. hoc beatus bernardus. Si vero
 aliqua suspitio de primo ex fragilitate
 te nobis subreperit debemus illi resistere
 et a diffinitiva sententia huiusmodi iudi
 ciorum continere. Unde thomas de aquino
 Si suspitio vitare non possumus quia
 homines sumus. iudicia tamen firma sunt sen
 tentias continere debemus. hoc ille.
B Et notandum quod qui per semetipsum
 reprehensibilis est non debet iudicare al
 ios. quia per hoc magis seipsum pcedem
 nat. Unde beatus ambrosius. Cum graue
 sit de altero iudicare. ille de alterius o
 re iudicet qui in seipso non habet quod con
 demnet. ne dum de alio iudicat. in se
 ipsum sententiam ferat. hoc ambrosius. Unde
 unusquisque valde cautus debet sibi esse
 in pferendo vel audiendo iudicium de
 puerfatione proximorum. quia sunt nonnulli

li qui forte lesi sunt. vel offensi per ali
 quos. Cum vero de eisdem fama non bona
 exorta fuerit statim ad iudicandum ta
 les qui eos offenderunt. psumunt et quod
 se putant zelo caritatis agere. hoc non
 nunquam faciunt zelo inuidie. et ideo pec
 cant. Et sunt nonnulli qui quis non sint
 offensi per aliquos. tamen cum audiunt ma
 lam famam de aliquo statim se afferunt
 esse scandalizatos et quandam molestiam
 atque displicentiam in corde contra primum
 accipiunt propter que caritas leditur. Et sunt
 nonnulli qui cum aliqua mala de primis
 audiunt. non solum indignantur illis. ve
 rum etiam super eisdem in sua cogitatione
 preponunt eo quod se existimant talia ma
 la non admisisse. Unde necesse est ut in ta
 libus cauti simus. et cum aliquid inconue
 niens factum de primo audimus. non si
 mus prius statim ad iudicandum. sed ma
 gis ad ppatiendum. quia forte in silia vel
 maiora aliquando lapsi sumus vel labi possu
 mus si lapsi non fuimus. Et quis con
 passio circa primos sit habenda. non
 tamen vitia eorum propter hoc sunt nutrienda.
 sed ex zelo caritatis siue iusticie. et non
 ex zelo odii et inuidie sunt arguenda.
 Unde cum aliquis publice peccat. ut in
 publico corrigi vel corripitur vel emenda
 ri ut ceteri metum habeant. si autem occul
 tum est peccatum. et ad noticiam alicuius
 deuenerit. debet primum suum in secre
 to monere ut ab hoc malo desistat. nec
 statim eum pcedere ne sua fama ledatur
 si autem noluerit se corrigere adhibe
 at unum vel duos. et coram illis corri
 piat. quem si nec sic correxerit. tunc
 ptemnenda est eius fama. delicta illius
 ut ac vitia sunt in publicum ppalanda et
 per superiores corrigenda seu punienda.
 De hoc sic dicit quedam glossa. Notan
 dum quod peccata publica sunt in publico ar
 guenda ut ceteri metum habeant. sed quan
 do sunt secreta tunc debet fieri primo in

secreto. Debet igitur temptare si possit fratrem suum emendare absque detrimento sue fame. quia fama reputatur inter maiora bona hominis circa virtutes. et in deo corrigens fratrem debet quantum potest preseruare eius famam. Alia causa est quia amissa fama vel lesa. efficitur homo inuerecundus et persequens minus a peccato retrahitur. quam prius.

Est ergo debitus processus in correctione caritativa. ut homo corrigat fratrem suum inter se et ipsum solum. ut sic possit eum saluare cum omni integritate sue fame. si autem non audierit adhibeat unus vel duo. quia etiam fama est minus bonum. quam sit bona vita. si non possit seruari vita bona fratris sine detrimento sue fame. tunc procedendum est ad salutem benevite cum aliqua lesione sue fame. et ideo adducendus est unus vel duo ad sciendum fratris delictum. ut coram eis arguatur. et si se non correxerit. tunc simpliciter stemnenda est eius fama. ut preseruet bona vita vel saltem ordo iusticie ad terrorem aliorum. et tunc testes sunt inducendi ad facti probationem. qui prius fuerant inducti ad fratris secretarum correctionem. hęc glo. Unde cum proximum audimus vel consideramus non curare. non debemus eum iudicare sed compassionem erga ipsum habere. et per illius correctionem deum exorare. et cum corripiendus est proximus aut emendandus pro suis excessibus. per suum superiorem hoc prelatum debet ex caritate et zelo ordinato facere. Sic igitur habemus de peccatis mortalibus et eorum circumstantiis ac alijs vitijs per dominum doctrinam expositam. que omnia a volentibus in statu religioso perficere sunt detestanda ac fugienda. quia ut dicitur est supra status proficientium consistit primo in peccatorum ac vitiorum detestatione. necesse est enim valde omnibus maxime tamen perficere volenti

bus. ut vitijs resistatur ac peccata detestentur. quia peccatum multa mala infert homini. De quo etiam dicit beatus augustinus. Peccatum est privatio glorie. corruptio nature. obprobrium fame. elongatio dei. approximatatio diaboli. amissio regni. obligatio inferni. hęc augustinus. Et beatus bernardus. Qui peccato consenserint manebit in eis horror in exitu. dolor in transitu. pudor in conspectu magni dei. hęc bernardus. Et sicut virtutes faciunt hominem seruum dei. sic peccatum suum diaboli. Teste beato augustinus. qui dicit. Omnis nimis peccator servus est tot demoniorum. quorum fuerit vitiorum. hęc augustinus. Non solum autem fugiendum est peccatum. sed et preteritis facinorosis dimissis semper tolerandum. nam sunt nonnulli. qui non solum non volunt de peccatis aliquam peccatis. verum etiam cum ad memoriam eadem reducunt. quandam lasciviam eruditionem de illis in mente concipiunt quod valde displicet deo. et multum abominabile est coram domino. Unde beatus augustinus. Nullum scelus eorum deo tam abominabile est. quam peccata preterita unicuique nostrum dimissa remiscendo. De eis gaudere et inde exultare. hęc augustinus. Unde unusquisque metus mortis ante mentis oculos habeat. ne in aliqua peccata ruat. quia secundum quod dicit beatus iheronimus. Audacter peccant. qui de morte non cogitant. Maxime etiam valet ad resistendum vitijs a peccatis timor gehenne et amor dei. Nam qui perfecte perpenitit eterna inferni supplicia. que perpetua sunt omnibus peccantibus et impii que agentibus. et eterna gaudia iustorum ac societatem supernorum civium. quam privant omnes vitiose et nequiter viventes. utique talis pertimescat prava agere et peccare. De quo prosper sic ait. Nulla res sic nos ab omni malo servat immunes. sicut timor supplicij et amor dei. Ad penam que peccanti debet mens

anteq̄ peccet aspiciat. ⁊ nulla eum ad peccandū delectatio carnalis inclināt. Cogitare quale malū ab illo gaudio diuine premlationis excludi. beatissī ma oīm sanctorū societate priuari. mo ritate eterne ⁊ morti viuere sempiternē. p̄fundo gelenne fluctuanti immer gi. edacissimis vermibz in eternū dila tari. nec finiri. hec ⁊ similia cogitare nihil aliud est q̄ vitijs omnibz repudi are ⁊ oīa carnalia blādimēta refrenare. hec Prosper. Sic igit̄ p̄z primum in quo p̄fuit status p̄ficientiū. vicz in peccatorū ac vitiorū abstinentia ⁊ tere stratione.

Sequit̄ distinctio secunda secunde pris Valogranati. **V Filius.**

Distinquā infor matus sum de pctis capita libz siue mortalibz. ⁊ alijs diuersis vitijs ⁊ circumstantijs eoz a quibz primo debent abstinere p̄ficientē tes. Tunc de sc̄do videlicz de virtutū opatione qd̄ pertinet sc̄do loco ad p̄ficientes. ⁊ primo quid sit v̄rus de hoc cupio edoceri.

Ca. I. Pater. D.

Tire debes

fili primo q̄ nequaq̄ in vita v̄ruosa poterit quis delectari q̄ diu fuerit in pctis ⁊ vitijs in

uolurus. **U**ne d̄r boe. Constat q̄ antiā peccatis obnoxia in nullo eoz que dei sunt. aut que ad beatā vitam prinent. poterit delectari. **E**t beatus augustin⁹. Mens non p̄t habere regnū virtutū. nisi ingum prius excusserit vitiorū. **N**ec etiam s̄m beatū greg. bonū meritorie agit. nisi prius malum deserat. **U**nde necesse est volenti in virtutibz p̄ficere vt abstrahat se a quibuslibet vitijs. sta

tim cum sentit se aliquo eoz interius pulsari vel exterius occupari. non solū a maioribz v̄z etiam lenioribz. i. ab oc ciosis verbis. a iocis. ab actionibz in fructuosis ⁊ maxime a cogitatōibus vanis ⁊ affectōibus vanis ⁊ vitiosis ⁊ carnalibz p̄cupiscentijs q̄ nec ad horā debemus in corde p̄mittere morari ne offendam⁹ deū ⁊ sc̄os āgelos p̄fites no biscū. ⁊ p̄sciaz sordam⁹. ⁊ bona q̄ p̄f semus cogitare ⁊ agere interim negli gimus. **S**ic abrahā quondaz iubente deo sacrificia offerens descendēs su per eayolucres ad lacerandū vel fedan dū sollicite abigebat. **E**t nos ne aliqū in p̄spectu dei appareamus vacui cū sa crificia ei offerimus bone voluntatis. bone actionis. bone locutionis. sacre meditatōis ⁊ pie affectōis volucres malay cogitatōnū ⁊ affectionū statim abigere debemus. ne ea nobis dissilan tibz aliquatenus nos maculent. ⁊ deo ingrata efficiant. ⁊ nobis inefficacia ad meritū ad vitam spūalem p̄ficiant. **Q**ui ergo bonū hospite x̄pm non vult effugare de hospicio cordis sui. immi cos eius. i. vitia secū nō hospitet. **P**z ergo qui libet p̄ficere volens p̄travitia se armare ⁊ viriliter resistere. ⁊ ad bo nū seu fructuosū opus qd̄ ex alterius ammonitōe vel ex diuina inspiratōne intelligit faciendū strennue se habere. multū em̄ p̄fectū negligimus tam me ritorū q̄ p̄remioz. eo q̄ sepius redeat nos bonis studijs insistere. ex horore habemus difficultatē. aut si voluntatē faciendi habemus qd̄ tunc etiā de tem pore in tps differimus ⁊ p̄crastinam⁹ et interim irrecupabiliter perdimus tempus ⁊ premiū quod lucrari potera mus. aut ita desidiose ⁊ indenote faci mus. q̄ nec deo est valde gratum. nec p̄scientie nostre meritorium vel conso latozium. imo. corrosiuum quod etiaz